

Дело C-603/20 PPU**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване в Съда:**

16 ноември 2020 г.

Запитваща юрисдикция:High Court of Justice, Family Division (England and Wales)
(Обединено кралство)**Дата на акта за преюдициално запитване:**

6 ноември 2020 г.

Ищец:

SS

Ответник:

MCP

Предмет на главното производство

Спорът пред запитващата юрисдикция се отнася до въпроса дали тя е компетентна в областта на родителската отговорност за дете. Детето, което понастоящем е на възраст 3 години и 4 месеца, е британски гражданин и от октомври 2018 г. живее в Индия (с изключение на кратък период през 2019 г.). Понастоящем детето има обичайно местопребиваване в Индия. Бащата на детето (ищецът) иска от запитващата юрисдикция да разпореди връщането на детето в Обединеното кралство, тъй като е било неправомерно отведено или задържано в трета държава (Индия), а непосредствено преди неправомерното му отвеждане или задържане детето е имало обичайно местопребиваване в Обединеното кралство. Майката на детето (ответницата) оспорва искането.

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Запитването е отправено на основание член 267 ДФЕС. Запитващата юрисдикция иска да се направи тълкуване на член 10 от Регламент № 2201/2003 (наричан по-нататък „Брюксел IIa“), по-специално на въпроса дали посоченият член 10 е приложим, когато трета държава може да претендира, че е компетентна (в случая Индия поради обичайното местопребиваване на детето в нея).

Преюдициалният въпрос

Запазва ли държава членка своята компетентност без ограничение във времето по силата на член 10 от Регламент „Брюксел IIa“, ако обичайно пребиващо в нея дете е било неправомерно отведено (или задържано) в трета държава, където в резултат на това отвеждане (или задържане) то впоследствие е придобило обичайно пребиваване?

Относитими разпоредби на правото на Съюза

- 1 Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност [...] (ОВ L 338, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 183) („наричан Брюксел IIa“, известен в Обединеното кралство и като „Брюксел 2“ или „Брюксел 2R“)

Заключение от 20 септември 2018 г. на генералния адвокат Saugmandsgaard Øe по дело UD/XB (C-393/18 PPU, EU:C:2018:749)

Решение на Съда от 17 октомври 2018 г., UD/XB (дело C-393/18 PPU (EU:C:2018:835))

Член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз

Относитими разпоредби на националното право

Решение на Court of Appeal (England & Wales) от 29 юли 2014 г. по дело Re H (Компетентност) <http://www.bailii.org/ew/cases/EWCA/Civ/2014/1101.html>

Family Law Act 1986 (Закон за семейството от 1986 г.), членове 1—3

Children Act 1989 (Закон за детето от 1989 г.), член 1, параграф 2 и член 1, параграф 2A

Кратко представяне на фактическата обстановка и на главното производство

- 2 Ищецът и ответницата са индийски граждани. Те са родители на дъщеря Р, която понастоящем е на 3 години и 4 месеца. Бащата (SS) има разрешение за временно пребиваване в Обединеното кралство до 2021 г. Майката (МСП) има разрешение за постоянно пребиваване в Обединеното кралство. Детето Р е гражданин на Обединеното кралство. Бащата е вписан в акта за раждане на Р и упражнява родителски права по отношение на детето.
- 3 През октомври 2018 г. майката и детето заминават от Обединеното кралство за Индия. Пътуването е осъществено със съгласието на бащата, с уговорката то да продължи само един месец с цел участие в религиозен фестивал. Бащата не е виждал Р от месец октомври 2018 г. През ноември 2018 г. майката се връща в Обединеното кралство, като оставя детето Р в Индия. През декември 2018 г. страните по делото се разделят. Междувременно бащата е сключил брак с друга жена. Според двете страни Р е била върната в Обединеното кралство през 2019 г. (в продължение на две седмици според майката), а впоследствие отново е отведена в Индия. Р е гледана в Индия от своята баба по майчина линия.
- 4 На 26 август 2020 г. бащата подава молба до запитващата юрисдикция. Поспециално той иска от тази юрисдикция да разпореди връщането на детето в Обединеното кралство. По това време Р се намира в Индия от 22 месеца. Майката желае Р да остане в Индия в обозримото бъдеще.
- 5 Запитващата юрисдикция приема за установено, че на 26 август 2020 г. Р е била с обичайно местопребиваване в Индия и счита, че в случая не разполага с компетентност съгласно член 8 от Регламент № 2201/2003.
- 6 Запитващата юрисдикция приема за установено и че в нито един момент преди 26 август 2020 г. майката не е приела недвусмислено компетентността на юрисдикциите на Англия и Уелс да разглеждат въпроси, свързани с родителската отговорност по отношение на Р. Поради това запитващата юрисдикция приема, че не разполага с компетентност съгласно член 12, параграф 1, буква б) от Регламент № 2201/2003.

Кратко представяне на мотивите за преюдициалното запитване

- 7 Запитващата юрисдикция приема, че е вероятно детето Р да е било неправомерно отведено от Обединеното кралство, поради което е възможно да е приложим член 10 от Регламент № 2201/2003. Буквалното тълкуване на член 10 навежда на извода, че тази разпоредба урежда спор за подсъдност между две държави членки. В случай на отвлечане на дете държавата членка на произхода запазва своята компетентност, докато, i) детето придобие обичайно пребиваване във втората държава членка, в която е било отведено или задържано; и ii) се докаже или съгласието на родителя, от който детето е

отнето, или бездействието на този родител в продължение най-малко на една година след като е узнал къде се намира детето. Този член предвижда правен механизъм за прекратяване на запазената компетентност на държавата членка на произход в полза на втората държава членка, в която детето обичайно пребивава. Буквалната формулировка на този член ясно ограничава териториалния му обхват до държавите — членки на Съюза.

- 8 Това тълкуване намира отражение в Практическият наръчник за прилагането на Регламент „Брюксел IIa“, издаден през 2014 г. от Европейската комисия. Точка 4.2.1.1 гласи следното:

„Съдилищата на държавата членка на произхода запазват компетентността си.

С цел предотвратяване на отвличането на деца от родител между държавите членки, член 10 гарантира, че съдилищата на държавата членка, в която детето е имало обичайно местопребиваване преди неправомерното отвеждане или задържане („държава членка на произхода“), запазват своята компетентност да разглеждат делото по същество и след това. Съдилищата на новата държава членка („замолената държава членка“) са компетентни само при строго определени условия [...].“

- 9 Друга причина този член да се тълкува в смисъл, че неговият териториален обхват е ограничен до държавите членки, е, че в противен случай държавата членка на произход би запазила компетентността си без ограничение във времето. Това се дължи на обстоятелството, че в случай че отвличането е в трета държава, той би гласял просто:

„В случай на неправомерно отвеждане или задържане на дете, съдилищата на държавата членка, в която детето е имало обичайно местопребиваване непосредствено преди неправомерното отвеждане или задържане, запазват своята компетентност“.

- 10 Ето защо по отношение на компетентността държавата членка на произход би била в по-силна позиция спрямо трета държава, отколкото спрямо държава членка. Това е много трудно за разбиране.

- 11 В съдебната практика на Обединеното кралство е налице известна подкрепа в полза на схващането, че член 10 от Регламент № 2201/2003 има глобален обхват, тоест той се прилага независимо от обстоятелството дали държавата, в която неправомерно отведено дете придобие обичайно местопребиваване, е държава членка или трета държава (вж. Решение на Court of Appeal (England & Wales) от 29 юли 2014 г., Re H (Компетентност), т. 38—53 <http://www.bailii.org/ew/cases/EWCA/Civ/2014/1101.html>).

- 12 Съдът на ЕС не подкрепя тълкуването, че обхватът е глобален (вж. бележка под линия 4 от заключението на генералния адвокат Saugmandsgaard Øe по

дело UD/XB (C-393/18 PPU, EU:C:2018:749) и точка 33 от решението по това дело от 17 октомври 2018 г., PPU, EU:C:2018:835).

- 13 Ето защо изглежда, че както генералният адвокат, така и Съдът тълкуват член 10 от Регламент № 2201/2003 в смисъл, че се прилага само към спорове за компетентност между държави членки. Този аспект на техните констатации обаче не е абсолютно необходим за решаването на дело UD/XB, което се отнася по-специално до обхвата на член 8 от Регламент № 2201/2003, и следователно може да бъде квалифициран като *obiter dicta*.
- 14 При липсата на други основания за претендиране на компетентност, запитващата юрисдикция приема, че компетентността ѝ зависи от териториалния обхват на член 10 от Регламент № 2201/2003. Ако ищецът не докаже, че съдилищата на Англия и Уелс запазват компетентността си по силата на член 10, тъй като неправомерно отведеното дете не е придобило обичайно местопребиваване в друга държава членка, молбата му до запитващата юрисдикция трябва да бъде отхвърлена. Правното положение е неясно. Ето защо до Съда е отправен преюдициалният въпрос за разглеждане по реда на спешното преюдициално производство съгласно член 267 от Договора за функционирането на Европейския съюз и член 107 от Процедурния правилник на Съда.
- 15 Ако настоящото дело не бъде разгледано по реда на спешното преюдициално производство, би могло да настъпи значително, може би непоправимо увреждане на отношенията между детето и неговия баща и/или на развитието на детето и неговата интеграцията в семейната и социалната му среда. Прекратяването на отношенията с родител може да причини дългосрочно емоционално и психическо увреждане на детето, което да продължи чак до зряла възраст. Едва след като е сезирана правилната юрисдикция, може да се направи пълна проверка на фактите и на интереса на детето Р, за да се вземе предвид висшият му интерес.